

Oponentský posudek na diplomovou práci Kamily Fialové:

„Minimální mzda: Teorie, politiky a ekonomické souvislosti v České republice“

Předložená diplomová práce na aktuální téma by mohla sloužit jako prototyp diplomové práce: má přehlednou a logickou strukturu, vyniká hezkou češtinou (je zcela prosta gramatických chyb), adekvátně používá dobře vybranou literaturu, obsahuje (podle mých znalostí) úplný popis modelových přístupů a koncepcí (autorka přesvědčivě dokumentuje jejich nepřesvědčivost), stručnou historii uplatnění minimální mzdy v hospodářské politice ve světě i u nás (v EU, v ČR), empirickou analýzu včetně četných mezinárodních komparací, vlastní regresní analýzu a konečně i doporučení pro hospodářskou politiku opřené o provedené analýzy.

Ve všech uvedených směrech jde o práci velmi kvalitní. Moje poznámky necht' jsou chápány jako glosy a náměty pro budoucnost.

- Všechny faktory, které autorka bere v úvahu při analýze růstu nezaměstnanosti, jsou samozřejmě podstatné, chybí mi ovšem jeden velmi podstatný faktor (kterým se ČR odlišuje např. od ostatních postkomunistických států). Tím faktorem je přezaměstnanost, vzniklá mj. jako důsledek „bankovního socialismu“, která zpomalovala dynamiku nárůstu nezaměstnanosti v 90. letech a jejíž „rozpuštění“ naopak posilovalo nárůst nezaměstnanosti v prvních letech 21. století. Tato přezaměstnanost byla nejvyšší ve strojírenství a v regionech s vysokým podílem strojírenské a navazující výroby. Je otázkou, zda při zahrnutí tohoto faktoru by byl výsledek ohledně vlivu minimální mzdy na nezaměstnanost tak přesvědčivý.
- Přimlouval bych se za záměnu průměrných veličin za mediány v komparacích v empirických kapitolách práce. Zdá se mi (a velká diference průměrné mzdy v Praze a mimo Prahu tomu nasvědčuje), že v ČR je (autorkou a OECD zmiňované) ovlivnění průměrné mzdy mzdami na nejvyšších příčkách mzdového rozdělení obzvláště silné. Nezdá se mi, že by pro takovou analýzu zcela chyběla data.
- Autorkou uváděný zhruba 1% podíl mezd na úrovni minimální mzdy jednak naznačuje, že vliv minimální mzdy na ekonomiku není nijak dominantní, ale navíc podle mě reálně je tento podíl ještě podstatně nižší. Z vlastní zkušenosti (resp. ze zkušenosti členů mé početné rodiny) vím, že řada podnikatelů vyplácí z důvodu „daňové optimalizace“ minimální mzdu plus „dlaňovku“ mimo výplatní pásku. S tím souvisí následující poznámka.
- Souhlasím s tím, že minimální mzda má (byť ne rozhodující) záporný dopad na ekonomické subjekty. Podnikatelům zužuje rozhodovací prostor, domácnostem zaměstnanců zvyšuje (byť mírně) nebezpečí nezaměstnanosti. Ale je možné, že pozitivní dopad může mít zvýšení minimální mzdy na stát a jeho daňové příjmy. Nejde jen o zmíněnou „dlaňovku“, ale třeba i o vyšší podíl příjmů, které se v účetnictví firmy objeví v nákladech (na benzin, drobný spotřební materiál ...). Vyšší minimální mzda může prostor pro tyto právně prakticky nepostižitelné daňové úniky (byť mírně) omezit. Uvědomuji si ovšem, že to je mimo hlavní téma práce.
- Termín „přednosta domácnosti“ (str. 80) je vynálezem autorky nebo jde o oficiální titul (kterým se tak jako tak budu doma pyšnit)?

Jedná se o velmi kvalitní diplomovou práci, doporučuji ji ~~přijmout, ocenit známkou „výborně“ a navrhnout k ocenění děkanem.~~

V Praze 9. 6. 2006

